

**II МОДУЛЬ: Індивідуалізація освітнього процесу
дошкільного навчального закладу**

**Лекція 6: Урахування
індивідуальних особливостей
дитини у виховному процесі ДНЗ
(2 години)**

ПЛАН:

1. Керівництво різними видами діяльності дітей з урахування індивідуальних особливостей.
2. Розвивальне середовище: компоненти та вимоги до нього.
3. Створення розвивального середовища для розвитку кожної індивідуальності.

Основні поняття теми:

- *види діяльності дітей,*
- *результати активності особистості,*
- *розвивальне середовище,*
- *компоненти розвивального середовища ДНЗ.*

Рекомендована література:

1. Ковальчук Я.И. Индивидуальный подход в воспитании ребенка / Я. И. Ковальчук. – М.: Просвещение, 1981. – 127 с.
2. Кузьменко В. Індивідуалізація виховання і навчання в дошкільних закладах [методичні рекомендації для дошкільних працівників] / Віра Кузьменко. – К.: КМІУВ імені Б.Грінченка, 2002. – 44 с.
3. Куземко Л. В. Індивідуальний підхід у вихованні дітей дошкільного віку: методичний аспект / Л. В. Куземко // Педагогічні науки та освіта : збірн. наук. праць Запорізького обл. інституту після. освіти.– Вип. X. : Дошкільна освіта. – Запоріжжя : Акцент Інвест-Трейд, 2012.–С.83-92.
4. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні: Наук.-метод. посіб. / наук. ред. О. Л.Кононко. – К. : Ред. журн. “Дошкільне виховання”, 2003. – 243 с.
5. Методичні аспекти реалізації Базової програми розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» / М-во освіти і науки України, Акад.пед. наук України / [О.Л. Кононко, З.П. Плохій, А.М. Гончаренко та ін.]. – К.: Світич, 2009. - 208с.

1. Керівництво різними видами діяльності дітей з урахування індивідуальних особливостей

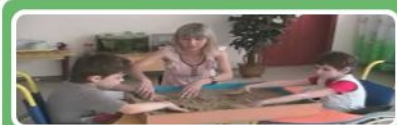
- Індивідуальний підхід до дитини здійснюється через педагогічне керівництво різними видами *діяльності* з урахування індивідуальних особливостей дітей:

ігрова діяльність

спілкування (з дорослими, однолітками)

пізнавальна діяльність

трудова діяльність

образотворча діяльність

Ігрова діяльність

- ❖ добір і розробка ігор;
- ❖ створення умов для розвитку творчих ігор;
- ❖ збагачення знань і вражень дітей;
- ❖ надання можливості обирати самостійно сюжет, ролі, іграшки, створювати правила гри;
- ❖ піклування про фізичний, моральний, вольовий, **емоційний** розвиток дітей;
- ❖ надавати позитивний приклад.

Спілкування (з дорослими, однолітками)

- ❖ розвиток мовлення, комунікативних навичок, ініціативність та доброзичливість;
- ❖ пояснення правил спілкування, життя в колективі;
- ❖ залучення до спільної діяльності, ігор;
- ❖ реагування на прояви агресивності або замкнутості;
- ❖ позитивний приклад, створення атмосфери довіри.

Пізнавальна діяльність

- ❖ створення умов для всебічного розвитку;
- ❖ врахування індивідуальних особливостей розвитку психічних процесів; емоційних і фізичних станів;
- ❖ добір змісту, методів, прийомів роботи;
- ❖ проведення колективних, групових і індивідуальних занять;

Пізнавальна діяльність

- ❖ є діти які повільно засвоюють матеріал, але їх знання міцніші. З такими дітьми вихователю слід звертатись до власного досвіду малюків, наводити приклади з повсякденного життя;
- ❖ «псевдоактивним» дітям, тим, що завжди намагаються дати відповідь навіть не дослухавши запитання до кінця, слід пропонувати повторити запитання, завдання, а не одразу давати відповідь. Такий прийом сприятиме розвиткові уважності, посидючості, вдумливості;
- ❖ з дітьми несміливими, соромливими треба проводити індивідуальну роботу з новим матеріалом не після заняття, що практикується в дошкільних навчальних закладах, а до нього.

Трудова діяльність

- ❖ діти люблять ту діяльність, яку вміють виконувати, тому необхідно розвивати у малюків трудові навички;
- ❖ діти люблять допомагати один одному, тому можна використовувати допомогу меншим для дітей, які не вміють самотійно одягатися;
- ❖ під час виконання колективних завдань добре формувати постійні підгрупи з головними правилами: перше – всі діють швидко і якісно; друге – якщо товариш не встигає, допоможи йому!;

Трудова діяльність

- ❖ іноді краще ставити в пару дітей з однаковим темпом виконання дій, це не буде негативно впливати на повільних, які можуть зневіритися в своїх силах;
- ❖ повільних дітей потрібно залучати до роботи у конвеєрі, наприклад, колективне прання одягу для ляльок – хтось подає одяг, інші перуть, інші полощуть та ін.;
- ❖ пам'ятати, щоб виховувати терплячість, треба націлювати малюків на результат; старшим дітям завжди давати диференційовану оцінку.

Образотворча діяльність

- Індивідуальність дитини проявляється у виборі сюжету, в розкритті творчого задуму, у виборі матеріалів і засобів зображення, у рівні оволодінні технічними прийомами.

Завдання педагога створювати умови, збагачувати враження, надавати право самостійного вибору, допомогти відчувати радість від творчого процесу.

2. Розвивальне середовище: компоненти та вимоги до нього

- **Середовище** - це оточення, сукупність природних, предметних та соціальних умов, в яких малюк зростає, опановує науку життя, стає компетентною особистістю з притаманними їй індивідуальними особливостями
- **Розвивальним середовищем** є сукупність предметного, природного та соціального середовищ які не гальмують природних життєвиявів дитини, сприяють їх реалізації, становленню, вдосконаленню.
(за О.Л. Кононко)

**Основні
складники
розвивального
середовища:**

- **Природнє середовище** є розвивальним за умови, що воно сприяє:
 - ❖ становленню у дошкільника сприйняття довкілля, інтересу до нього;
 - ❖ оволодінню елементарними уявленнями про повітря, воду, ґрунт, їх властивості, якості, стани, явища природи, рослини, тварини, людину (їх різноманітність, будову, спосіб життя);
 - ❖ формування уявлень про зв'язок між станом довкілля та здоров'ям усього живого;
 - ❖ формуванню екологічно доцільної поведінки.

Предметно-ігрове середовище буде

розвивальним, якщо воно:

- ❖ розширює, поглиблює та систематизує елементарні уявлення дошкільника про знайоме-незнайоме, схоже-несхоже, безпечне-небезпечне, своє-чуже;
- ❖ про особливості людського житла, транспорт;
- ❖ вдосконалює вміння дитини використовувати за призначенням предмети та знаряддя, виготовляти найпростіші вироби;
- ❖ вправляє в умінні самостійно визначати ігровий сюжет, розподіляти ігрові ролі, дотримуватись правил рольової поведінки та ін.

- **Соціальне середовище** є розвивальним за умов:
 - ❖ усвідомлення дошкільником змісту поняття «сім'я», особливості взаємодії членів родини;
 - ❖ якщо воно актуалізує для дитини проблему диференціації за ознаками спорідненості, віку, статевої належності;
 - ❖ якщо збагачує уявленнями про характер взаємин зі старшими, однолітками, молодшими за себе;
 - ❖ допомагає набутти елементарних уявлень про державу, народи, людство та ін.

- ❖ ***Середовище власного «Я»*** дитини буде розвивальним за умов:
- ❖ коли дитина має уявлення про своє тіло (органи чуттів, гігієни, статеву ідентифікацію);
- ❖ зацікавлена у здоровому способі буття;
- ❖ має високу пізнавальну активність;
- ❖ володіє азбукою емоцій;
- ❖ здатна до вольових зусиль і самооцінки;
- ❖ відчувається членом соціальної групи та ін.

3. Створення розвивального середовища для розвитку кожної індивідуальності

Для створення середовища, яке буде дійсно розвивальним для кожної індивідуальності, вихователям слід дотримуватись **певних умов**:

- ❖ визначати пріоритет дитини;
- ❖ орієнтуватися на психологічні закономірності розвитку дитини-дошкільника, її індивідуальні особливості;
- ❖ збагачувати предметно-ігровий простір групової кімнати в ДНЗ;
- ❖ створювати умови для дитячого експериментування, спільних ігор, діяльності з однолітками та ін.